

EDVARD KOCBEK

A hold fényudvarával

*Mellettem öltek meg egy embert.
Volt anyja, aki a világra hozta,
apja, aki játékot szerkesztett neki,
fivérei, egy kópé bácsikája,
játársótársa, egy copfos, szőke lány,
volt kis szekere, kicsi falova,
álmokkal pingált ládikója,
az éren halfogó helye.*

*Fürge léptekkel sietett felém,
levegőért kapkodva ért utol,
megálltunk, mint az ismerősök,
a kezében kalitka madarakkal,
s a hosszú útra élelem,
levél zsebében, három völgygel odébb a címzett,
foga közt zengő szájharmonika,
mindjárt, mindjárt meghallom a hangját.*

*Csend üli meg az égi tereket,
hársfák sűrű lombjába fül a szél,
öreg stelázsín almák illatoznak
s az ajtó felé fordul a kenyér,
ő már belémlopódzott csendesen.
És búcsúzkodni kezdtem a világtól,
boldogtalan szív sötét ablakán
beragyogott a hold fényudvarával.*

Sötétség

*Az, aki velem játszik,
a szemem bekötötte,
megforgatott a szívem körül,
olyan vagyok, mint egy bolond hold,
mely elvesztette a napot.*

*Kurjongatok és táncolok
kapkodva, törve-zúzva,
nem tudom abbahagyni,
keresem ellentétemet
és nem találom.*

*Az, aki velem játszik,
ledöntötte az égtájakat,
céljaimat összezavarta,
szétzilálta a távlatokat
és jót mulat velem.*

*Kurjongatok és táncolok
kapkodva, törve-zúzva,
nem tudom abbahagyni,
Ptolemaiosz és Galilei
köreit kell egymásba kötnöm.*

*Nézd, a sötétség tengelye vagyok,
játszi kinyilatkoztatása.
Keress meg, csillagász,
olyan lencséd még sose volt,
mint ez a mai éjszaka.*

Holdfény

*Hajnalig imbolyogva
járok a holdfény mélyén,
zöld és ruhátlan testek
hevernek szerteséjjel,
oszlopos templomukkal
együtt tengerbe süllyedt
márványszobrok, kiket most
kiemeltek, és koszorút
tartó karjukat, fejüket
letépte a horgony.*

*Tudom, bűvár vagyok, kit
az esztelen történelem
mélyére leküldtek,
lomhán ellenszegül a víz,
a hínárok befonnak,
szállnak alá a dolgok,
rezseg az elmerült világ,
áldozatok egy arénában,
szarkofágjába hanyatlik egyre
a beomlott égbolt.*

*Hajnalig imbolyogva
járok a holdfény mélyén,
zöld és ruhátlan testek
hevernek szerteséjjel,
a roppant rend kibillent,*

*rámzúdul, s más leszek már,
ott, éjjel jöttem rá: igaz
amiről nem beszélünk,
hogy durvább élet vár
és gyengédebb halál.*

CSORDÁS GÁBOR fordításai

Lipicaiak

*Az újság híreli:
lipicaiak vágattak, nyerítettek
egy történelmi filmben.
A rádió mondja:
egy milliomos lipicaiakat vásárolt,
s a nemes jószágok nem nyugtalankodtak
a repülő-úton az Atlanti-óceán fölött.
Tankönyv tanítja:
a lipicai remek háttasló,
a Karszt szülötte, ezért edzett patájú,
vágója büszke, heves vérmérsékletét
konok hűséggel gazdagítja.*

*

*Mégis azt mondom, fiam,
hogy e csupa-ideg, nemes állatot
nem lehet holmi egyszerű képlet [hámjába] fogni:
bár természetesen napsütésben
a csikók árnyék-sötétek,
éjjel a lipicai kancák
karszt-fehéren világolnak,
de hajnalkor, a Napot várva
igazi fehér-fekete komédiások,
színjátszói, kiismerhetetlen udvari bolondjai
őfelségének, akit másképp szólva
szlovén történelemnek hívunk.*

*

*Más népek szent tehenet, sárkányt,
ezeréves teknőcöket és szárnyas oroszlánt,
egyszarvút meg kétféjű sasokat,
és csodás fönixeket imádtak,
de a mi válaszásunk a legszebb állatra esett:
cirkuszok és harcterek elismert, szép szolgálatosára,*

nyergében királynék, aranyos szentségtartók forogtak;
ezért az osztrák császárok a ravasz diplomatákkal
franciául konspiráltak,
olaszul hódoltak a színésznőknek,
spanyolul imádták a Mindenhatót,
s németül korholták a parasztokat,
de a lovakkal csak szlovénul beszéltek.

*

Emlékezz, fiam, mily titokzatosan
fonódik egybe a természet a történelemmel,
s mennyire különböznek a népek
lelkületük (pattanó) rugója szerint.
Tudod: mi versenyek, örökös futamok földje vagyunk.
Mintha fehér lovaink
egyenest Noé bárkájából menekültek volna ide,
mintha csak nekünk rendeltettek volna,
hogy vágatssanak történelmi legendáinkon,
a jövőbe vetett, halasztott legendákon keresztül,
s megleljék nekünk az ígéret földjét:
rajtuk a mi szenvedélyes lelkünk a nyereg.

*

Kedves fiam,
szüntelen ezen a fekete-fehér paripán ülök,
mint valami beduin-nagyfőnök,
szinte összenőttem már ezzel a nemes állattal,
utazom rajta, közben imáimat mondom,
csatákba visz, mikor kell
aludni tudok, sőt álmodni is hű lovamon,
halálom majd nyergében ér,
minden történelmi jóslatunk
beteljesedett e titkokat cipelő állaton;
ez a vers is itt született,
míg rázkódtam az ihlető nyeregben.

*

A világos beszéd igazsága
mindig sötétben komorul,
mint az igazi vers mélysége,
amit az értelem csupán súrolni képes,
hisz a hősök a nappali fényben csak botladoznak,
bölcsek is dadognak a sötétben,
és színjátékos-bohócok lesznek a költők,
s a szárnyas pegazusok vágója is gyorsul,

*ahogy átvágnak a mi földünk barlangjai fölött,
Közben patájuk dobogásával,
türelmetlen nyihogásukkal, dobrokolással
szüntelen ébresztgetik Mátyás királyt.*

*

*Aki még nem tudja megülni a lovat,
tanulja meg mielőbb,
törje be e gyönyörű, szilaj állatot,
biztosan s szabadon üljön a könnyű nyeregben,
hogy a vágta ritmusát átvehesse,
de legfőképp a sejtést őrizze konokon,
hogy a mi lovaink az időben messziről jöttek,
s nagyon messzire tartanak még, –
hiszen a motorok gyakorta cserbenhagynak,
az elefántok meg túl sokat esznek,
a mi utunk pedig hosszú:
gyalog aligha érnénk a végére.*

NAGY GÁSPÁR fordítása

LOJZE KOVAČIČ

Dokumentum a lélekről

RÉSZLET A KRISTÁLYIDŐ CÍMŰ KÖTETBŐL

Amikor belép B., összeszedem minden erőmet. Azon egyszerű okból, mert szeretem. Ez a szerelem fontosabb nálam és mindennél, ami énrajtam érdekes: középpontja B. Csak ne gyötörne szüntelenül a félelem, hogy valami baja történik, mialatt a városban szaladgál, vásárol, másoknak intéz dolgokat, és tudom, eközben milyen veszélyes utakat kell mindenütt átvágnia. Vagy este, amikor eljön a munkahelyéről, és egyedül vár a buszmegállóban; mostanáig mindent elkövettem, hogy megvárhassam. Talán túlzott a félelmem, de most úgy nézem kettőnk életét, mint valami különleges rovar, például egy fantasztikus tetű vagy hernyó struktúráját, ami pont olyan bonyolult, mint az emberé. És elképzelem B. gyors helyváltoztatásait, a hatásokat, az incidenseket, amelyek érhetik a munkahelyén, az utcán... A tömegben a nő a legészrevehetőbb, mindig ő fizet rá, az emberek természetüknél fogva spiclik, mindig mindent szóvá tesznek, csípős szavakkal mondanak ítéletet minden felett, ha értik, ha nem, csakhogy a hallgatóság meg legyen elégedve... B.-n mindent szeretek, a testét, az érzéseinek, kívánságainak a másságát, szeretem az emberekbe vetett különös, feltétlen bizalmát, mindenki iránt megnyilvánuló segítőkészségét, alaposágát, ahogyan szívességet tesz másoknak, és hogy ezt maga sem veszi észre soha, másfelől pedig, hál' Istennek, az emberek, a tanítványai belé vetett bizalmát (1934-ben született szép fiatal *teacher*jünkbe), az ő, mint